

FRÂNTURI DIN VIAȚA DE ELEV ÎN PERIOADA COMUNISTĂ

RODICA MARIA BOBEI

În perioada comunistă învățământul românesc a fost intens politizat, astfel că, încă de la grădiniță, copiii sunt cuprinși în organizații de masă aflate sub conducerea Partidului Comunist Român. Preșcolarii, elevii și studenții erau pe rând șoimi ai patriei, pionieri și uteciști, educați să devină „fii de nădejde” ai patriei și ai poporului.

Comunismul a însemnat uniformizarea și înregimentarea societății și nu individualitatea. Vorbim astfel despre lipsa unei libertăți de gândire și de exprimare, despre supunerea totală față de partid și politica promovată de acesta.

Din păcate, la această uniformizare au fost supuși și copiii încă de la cele mai fragede vârste. Un prim aspect vizibil al uniformizării este vestimentația acestora de la grădiniță. Astfel, toți copiii trebuiau să poarte zilnic, la activitățile de la grădiniță, cunoscutele șorțulețe albastre însoțite uneori de o fundă roșie la gât. Din deceniul șapte al secolului XX grădinița a însemnat și Șoimii Patriei, o formă de înregimentare a copiilor cu vârsta cuprinsă între 4 și 7 ani, în cadrul unei organizații aflate sub conducerea partidului.

Copiii care frecventau grădinița deveneau Șoimi ai Patriei, iar uniformele lor erau compuse din fuste/ pantaloni bleumarin scurți sau lungi și bluze portocalii cu epoleți, cu cravată roșie, ciorapi albi, ecuson. Fetițele purtau pălărie, iar băieții șapcă, de culoare bleumarin. Revista dedicată Șoimilor Patriei s-a numit inițial Arici Pogonici, dar în 1977, tovarășul Nicolae Ceaușescu a decis schimbarea titlaturii în *Șoimii Patriei*.

Dintre activitățile desfășurate de către aceștia, amintim: activități practice de înfrumusețare a grădinițelor, a terenurilor de joacă, a locuințelor și a spațiilor verzi, vizite în fabrici și uzine, excursii, serbări, spectacole de aniversare a unor evenimente din istoria țării și a PCR, învățarea de poezii și cântece patriotice, jocuri distractiv-recreative, manifestări sportive, plimbări în aer liber, drumeții în mijlocul naturii, concursuri, șezători, alte activități cultural-artistice. Copiii cu rezultate deosebite erau recompensați cu diplome, insigne, medalii sau fotografiati lângă drapelul unității sau afișați la panoul de onoare.

Din analiza interviurilor (fiind o cercetare de istorie orală) rezultă faptul că, în general, etapa grădiniței este puțin reliefată, fiind o perioadă cu amintiri vagi, o perioadă îndepărtată, iar în memoria intervievaților au rămas în general

momente legate de persoana educatoarei. „La grădiniță, îmi aduc aminte, aveam o doamnă educatoare extraordinară. Eu eram și o fire foarte lipicioasă și-mi plăcea foarte mult de dânsa, îmi plăcea să stau lângă ea la catedră”(NF)

„Aș vorbi puțin de perioada grădiniței, pentru că îmi aduc aminte foarte bine, parcă a fost ieri. Eu am crescut la bunici în mare parte din timp, până la vârsta de cinci ani, iar într-o zi, brusc, am aflat că va trebui să merg la grădiniță, în grupa mare, spunându-mi atunci că sunt fetiță mare, așa m-a păcălit mama ca să mă convingă să vin de la bunici pentru a mă înscrie la grădiniță. Pentru mine acela a fost un moment tragic, să zic, pentru că îmi aduc aminte perfect, în primul rând, mi-a displicut din primul moment educatoarea. Refuzam orice contact cu ea, vizual, tactil, de orice fel. Toate încercările ei și ale mamei mele de a ne apropia au eșuat, însă, treptat, am început să mă apropii de educatoarea grupei paralele pe care o urmăream pe furiș din holul grădiniței, pentru că acolo îmi petreceam mare parte din timp, fiindcă refuzam să particip la activitățile grupei din care făceam parte. După ceva timp, am fost transferată la grupa paralelă, am îndrăgit-o pe educatoarea grupei la care am fost transferată, am îndrăgit-o din primul moment...” (T.I.)

„Eu am crescut la țară. La noi grădinița era de la opt la doisprezece și atât. Ajungeam la grădiniță, și-mi aduc aminte cu plăcere de doamna educatoare și că ne aștepta cu ceai și biscuiți, acela era cel mai frumos moment pentru mine.” (L.M.)

Dacă pentru unii chipul drag al educatoarei este cea mai vie amintire a vârstei preșcolare, pentru alții, serbările, activitățile, ieșirile în aer liber, costumul de Șoimi ai patriei reprezintă întru totul perioada grădiniței. „Grădinița a fost un timp minunat, al începutului desprinderii de părinți și de casă. Tovarășa era cea mai bună și cea mai frumoasă, grădinița îmi părea un loc frumos, spre care mergeam cu drag dimineața. Îmi amintesc foarte bine că am fost prima generație de Șoimi ai patriei, cu uniforme portocalii, cu fundițe roșii la gât, la șorțulețe.” (F.A.)

„Grădinița e ceva ce s-a întâmplat de mult, dar îmi aduc aminte cu plăcere, în sensul că în afară de cântece patriotice, șoimii patriei și mai știu eu ce, aveam și activități destul de diversificate și mult aer liber.”(S.I.)

„Tot ce-mi amintesc despre grădiniță este costumul portocaliu de șoim al patriei.” (D.M.) Îndoctrinarea copiilor, cultivarea dragostei față de conducător, partid și patrie se făcea pe etape.

Astfel, sarcina de a-i îndruma pe Șoimii patriei revenea elevilor din ciclul primar ajunși în rândul pionierilor. Dar, cine erau pionierii?

Pionierii reprezentau o organizație care-i reunea inițial pe elevii cu vârsta între 9-14, iar mai apoi s-a ajuns la elevii cu vârsta cuprinsă între 7-14 ani.

Conform Statutului unităților și detașamentelor de pionieri din Republica Socialistă România, această Organizație contribuia alături de școală și familie la formarea tinerei generații¹.

Pionierii purtau uniformă, cravată roșie cu tricolor trasă printr-un inel de culoare albă sau incoloră, insignă și alte însemne pionierești. Băieții purtau: pantaloni bleumarin, bluză albă, bască albă (pentru cei din clasele V-VIII, bască bleumarin) și ciorapi albi trei sferturi, în timp ce fetele erau îmbrăcate în fustă bleumarin (plisată), bluză albă, bască albă (pentru cele din clasele V-VIII, bască bleumarin) și ciorapi albi trei sferturi.²

Uniforma de pionier se purta, în general la ocazii festive. Rezultatele bune la învățătură și purtare erau recompensate cu accesarea în rândurile pionierilor, ceea ce emana un sentiment de mândrie, de apartenență la ceva deosebit, la ceva special.

Cu toate acestea, mai devreme sau mai târziu, toți elevii intrau în rândurile acestei organizații, intrarea făcându-se pe etape, în funcție de meritele proprii. Cu ocazia intrării în organizație, elevul depunea, într-un cadru solemn, un jurământ: „Eu, ..., intrând în rândurile Organizației Pionierilor, mă angajez să-mi iubesc patria, să învăț bine, să fiu harnic și disciplinat, să cinstesc cravata roșie cu tricolor.”

Un jurământ prea serios și în același timp puțin înțeles de un copil de clasă a II-a, care, în mod normal este preocupat mai mult de joc, joacă, jucării. Jurământul era însoțit și de un legământ, care suna în felul următor:

„Voi învăța și voi munci pentru a deveni fiu de nădejde al patriei mele – Republica Socialistă România; voi fi credincios poporului și Partidului Comunist Român; voi respecta neabătut îndatoririle pionierești”.

Deviza pionierului era: „Pentru gloria poporului și înflorirea României Socialiste, pentru cauza partidului – înainte!”, la care răspunsul era: „Tot înainte!”.

De multe ori festivitatea se desfășura în locuri cu profundă încărcătură istorică, precum monumente și cimitire ale eroilor, dar și în fabrici, șantiere, platforme industriale sau în curtea școlii.

Meritele pionierilor erau recompensate prin medalii, insigne, trese sau titluri,³ precum comandant de grupă, de detașament sau de unitate, cu șnururile

¹ Statutul unităților și detașamentelor de pionieri din Republica Socialistă România, Ed. Politică, 1967, p. 5.

² Ibidem, p. 39.

³ Radu Tabără, *Principalele distincții oferite de Organizația Pionierilor din Republica Socialistă România*, pe www.scipio.ro, p. 96-97.

aferente, de culoare roșie, galbenă sau albastră. „Fiecare școală avea o organizație de pionieri, care forma de fapt unitatea de pionieri a școlii. Fiecare clasă era un detașament, format din grupe. Grupele erau conduse de un comandant de grupă, care la uniforma de pionier avea un semn distinctiv, un șnur de mătase de culoare roșie.

Comandanții de grupă erau conduși de comandanții de detașament, care, la rândul lor, aveau ca semn distinctiv un șnur de culoare galbenă. Aceștia erau în subordinea comandantului de unitate, un elev care avea cea mai bună situație din școală la învățătură și purtare. Semnul distinctiv al acestuia era șnurul de culoare albastră.

Alături de elevul comandant de unitate era un profesor comandant, care reprezenta unitatea, școala, la activitățile interșcolare județene sau naționale.

Prin organizația pionierilor se desfășurau variate activități sportive, agricole (activități în grădina școlii, plantații de pomi fructiferi), de colectare și reciclare de materiale refolosibile, precum maculatură, sticle, borcane, plante medicinale, care erau solicitate de centrele de prelucrare,

Activitățile pionerești se desfășurau conform unui program care începea cu ridicarea tricolorului pe catargul din curtea școlii.

Activitatea școlară se deschidea luni, cu ridicarea steagului de către echipa portstindard și în sunet de tobe și trompete la care cântau copiii desemnați. Sâmbăta aceeași festivitate se petrecea pentru coborârea steagului.

Pentru clasele primare, organizația națională a pionierilor își prezenta activitățile în revista *Luminița* și la gimnaziu în revista *Cutezătorii*.

Îmi mai aduc aminte de faptul că la nivelul organizației de pionieri s-au desfășurat multe activități culturale sub sigla acțiunilor naționale numite *Cântarea României*, un soi de festival care avea rolul de promovare a valorilor și tradițiilor populare, prin cântece, dansuri, poezie, scenete tematice, port popular specific.

Tot în cadrul acestei organizații am desfășurat în școala generală tabere sportive sau de orientare turistică. La cele de orientare turistică am participat la expedițiile *Cutezătorii*, cu durata de 14 zile. Acestea aveau loc în anumite zone geografice și constau în drumeții, studii etnografice, geografice, istorice...”(C.A.)

De asemenea, pionierii aveau abonament la o revistă dedicată lor, *Cutezătorii*, iar în cadrul diferitelor serbări, cântau și rosteau poezii sugestive precum, *Am cravata mea, sunt pionier!*

A deveni pionier era un semn de mândrie pentru elevi și părinți.

Momentul intrării în rândul pionierilor a rămas profund întipărit în memoria intervievaților, și în general este asociat cu o modalitate de recunoaștere a muncii, a rezultatelor deosebite.

„Fiind o elevă foarte bună la învățătură, în clasa a II-a, am intrat în rândul Organizației Pionierilor, într-un cadru festiv, la o întreprindere din oraș.

Am depus un jurământ prin care *m-am angajat să-mi iubesc patria, să învăț bine, să fiu harnică și disciplinată și să cinstesc cravata roșie cu tricolor.*

A fost un moment deosebit, festiv și emoționant, de recunoaștere a meritelor mele.” (R.I.)

„Îmi amintesc cu bucurie de emoția când am primit cravata de pionier, de puternicul sentiment de patriotism, dar și de bucuria că-mi este recunoscut efortul de a învăța bine.” (B.E.)

„Îmi aduc aminte de momentul în care am fost făcută pionier, momentele când eram scoasă în fața școlii pentru rezultatele bune.” (C.V.)

„Amintirile mele din perioada comunistă sunt legate de intrarea în rândul pionierilor, începând cu clasa a III-a. Acest lucru, pentru noi, reprezenta modalitatea prin care ne-am format sentimentele de patriotism, purtând cu mândrie cravata de pionier.” (C.A.)

„Îmi amintesc cu nostalgie cât de nerăbdătoare eram să devin pionieră! Se întâmpla în clasa a II-a și ne pregăteam sufletește pentru acest eveniment-învățarea imnului și a devizei Tot înainte! Mama mi-a cumpărat costumul de pionier- cămașă albă cu epoleți, fusta plisată bleumarin, cureaua cu cataramă specială, steaua României și bereta. Cravata roșie cu inel am primit-o de la școală. Cât de mândră eram că am fost aleasă comandant de detașament cu șnur galben și trese. Răspundeam de realizarea normelor, a sarcinilor colegilor de clasă. În clasa a VI a am devenit comandant de unitate la Școala din Seleuș și coordonam activitatea pionierească de la nivelul școlii. Desfășuram activități diverse, participam la întâlniri între unități, primeam distincții individuale sau de grup, precum trese, medalii sau insigne.

La școală mergeam în uniformele unice, iar la activitățile pionierești purtam costumul de pionier. Aveam de realizat sarcini patriotice: culegeam plante medicinale, colectam sticle și borcane, maculatură. Eram de serviciu la îngrijirea viermilor de mătase, pe care-i avea școala, le curățam, le schimbam așternutul, culegeam frunze de dud pe care le așezam peste viermi ca să se hrănească. Participam la diferite activități artistice, făceam parte din corul școlii și dintr-o formație de dansuri populare.” (B.D.)

Ultima etapă din procesul formării tinerilor de nădejde ai țării este perioada liceului, când elevii erau reușiți în Uniunea Tinerilor Comuniști. Această organizație care avea drept obiectiv educarea tinerilor în vederea

promovării ideilor comuniste a fost un important instrument de manipulare a tinerilor.⁴

Accederea în rândul acestei organizații se făcea în principiu în clasa a VIII-a, la vârsta de 14 ani, pentru cei cu rezultate deosebite, iar pentru ceilalți, intrarea se realiza treptat, în clasa a IX-a sau a X-a. Primirea se făcea după un anumit ceremonial, iar membrii UTC erau viitori membri de partid.

Limita superioară a vârstei membrilor UTC s-a modificat de mai multe ori de-a lungul vremii. Astfel, conform Statutului valabil în 1989, un cetățean român putea fi membru până la vârsta de 30 de ani, după care devenea membru al Partidului Comunist Român. În practică, după această vârstă, nu toți uteciștii deveneau membri de partid.⁵

Perioada școlii, indiferent de nivelul acesteia, are un loc aparte în memoria fiecărui participant la proiect. În general, martorii își aduc aminte de rigoare, disciplină, severitate, de învățători, profesori și colegi.

Pentru elevii din cartierele sau cătunele mai îndepărtate mersul spre școală era unul dificil, care necesita mult efort din partea copiilor și al părinților.

„Eu stăteam departe de școală, cam la patru km, pe Valea Albeștiului, aproape de Cabana școlară, pe drumul către Șapartoc, drumul era foarte rău, iernile erau ierni și verile, veri, așa că, ne-a fost foarte greu, mergeam pe jos opt km dus-întors sau, când putea, tata ne ducea cu căruța, dar, nu lipseam niciodată, numai când aveam un motiv întemeiat. Nu a fost ușor având în vedere că, pe strada noastră, zece familii nu aveam curent electric, nu a fost aprobată electrificarea, tot timpul spunând că ne vor duce în centru sau în oraș.

De asemenea, îmi aduc aminte cu drag de ciclul primar, de tovarășa învățătoare și de frumoasele momente petrecute împreună, am fost comandant de grupă cu șnur roșu și de detașament cu șnur galben, eram îmbrăcați în uniformă cu cordeluță și fundițe, iar la momentele festive îmbrăcați în pionieri.” (B.A.)

„La școală, clasele I-IV, pentru noi, la țară, era un pic mai greu. Dacă vremea era urâtă și ploua, mergeam prin noroaie, cu ghiozdanul în spate, vai de capul nostru. Ajungeam la școală, trebuia să ne ștergem papucii, să fim curați și să intrăm în clasă. Acolo, începeam o zi normală de școală cu doamna învățătoare...” (L.M.)

De multe ori perioada școlii deși marcată de greutate este una specială, iar frumusețea acesteia este legată de imaginea dascălului.

---

⁴ www.historylapse.org.

⁵ [www. Jurnalul.ro](http://www.Jurnalul.ro), File din istoria UTC.

„Îmi amintesc cu plăcere de domnul meu învățător, care mi-a pus prima dată creionul în mână, apoi de doamna dirigintă, care și astăzi când ne întâlnim spune vai cum erăți voi când erăți copii. Copiii din ziua de astăzi...Da, într-adevăr e o diferență între cum eram noi ca elevi și cum sunt elevii de astăzi. Nu mergeai la școală fără să-ți înveți lecția, aveai respect față de profesor, nu îndrăzneai să comentezi, să ridici tonul, îți era frică. Te pâra între ghilimele, se întâlneau profesorii cu părinții, locuind la sat, normal se întâlneau și atunci se schimba foaia. În liceu cred că a fost cea mai frumoasă perioadă din toată școala, o, cea mai frumoasă perioadă. Am avut o clasă extraordinară, cu colegi care și în ziua de astăzi ne întâlnim.”(D.D.)

„În generală îmi aduc cu foarte mare plăcere aminte de profesoara de geografie. Orele de geografie se desfășurau cu indicatorul și harta. Interesant, în toate locurile în care am umblat îmi aduc aminte de orele de geografie, învățam despre Perla Mediteranei, despre Coasta de Azur, cine își putea imagina în anii 75 că va ajunge vreodată la Nisa, Monte Carlo. Când am început liceul, un copil plecat de la țară a fost destul de greu, eram dominată de frică, de complexe, de frustrări, dar am făcut față chiar cu brio. Comunicarea nu prea exista, era mult imperativ.” (M.L.)

Școala în comunism se caracterizează prin lipsa gândirii și a exprimării libere, fapt ce determină limitări și chiar frustrări tinerilor. „De la catedră se vorbea și noi ascultam și vorbeam doar când eram întrebați, și culmea, nu prea aveam voie să avem păreri. La literatură trebuia să învățăm comentariile pe care le primeam, dar asta nu însemna că profesorul nu ne îndruma, ne îndruma să citim, aveam o bibliotecă foarte bine pusă la punct. În liceu activitățile noastre culturale erau învățate în jurul UTC-ului. Atunci nu simțeam foarte tare apăsarea pentru că nu cunoșteam prea mult, nu aveam surse de informare, nu eram documentați, eram ținuți în neștiință. Îmi aduc aminte cu plăcere de liceu pentru că am citit foarte mult, pentru că am interacționat cu mulți tineri de vârsta mea. În anii terminali simțeam tot felul de lipsuri, fete fiind ne-am fi dorit și noi o rochie mai deosebită, un pantof. Tristetea a venit pe urmă când nimeni nu ne-a încurajat să învățăm limbi străine.”(M.L.)

Elevii participau la programul școlar îmbrăcați zilnic în uniforme unice la nivel național, caracteristice fiecărui ciclu în parte. La ciclul primar, uniforma era alcătuită dintr-un sarafan în carouri albe cu bleumarin sau negru și gulerașe albe, pe deasupra un șorțuleț de culoare bleu sau negru. La băieți, pantalon negru și o cămașă albă sau bleu.

La ciclul gimnazial, la fete era un sarafan de culoare albastră cu două dungii albe la decolteul rotund sau mai apoi pătrat de la gât și o cămașă albastră, iar ținuta băieților era asemănătoare cu cea din clasele primare. De asemenea,

începând cu această etapă, elevii purtau matricola, o bucată de pânză pe care era imprimat un număr și școala de apartenență.

La liceu, uniforma fetelor se modifica doar în sensul că sarafanul era de culoare bleumarin închis cu cămașă bleu. La băieți, ținuta era la fel, compusă dintr-un sacou și pantalon de culoare închisă, cu cămașă bleu și pentru o anumită perioadă și un chipiu.

„Elevii erau primiți în clasă doar dacă aveau ținuta regulamentară. Băieții purtau pantaloni de culoare închisă, cămașă albă sau albastră și matricolă, o bucată dreptunghiulară de pânză sau stofă pe care se indica școala la care învăța un elev și numărul sub care era înscris și pe care acesta o purta prinsă de braț sau pe piept.”(R.I.)

„În privința fetelor, părul trebuia întotdeauna prins în codițe cu funde albe, iar bretonul să stea cuminte sub o bentiță albă care înconjură capul. Băieții erau de asemenea tunși scurt, regulamentar. Niciun elev nu intra în școală fără matricolă, un număr imprimat pe o bucată de pânză pe care era trecut și numele școlii, așa puteam fi identificați oriunde ne aflam...”(D.M.)

În perioada comunistă anul școlar cuprins între 15 septembrie și 15 iunie era împărțit în trei semestre, separate prin vacanțele de iarnă, primăvară și cea de vară. Acesta debuta cu practica agricolă în care, timp de câteva săptămâni, elevii însoțiți de profesori participau la culegerea de cartofi, struguri, mere, pere, prune, sfeclă de zahăr, etc. în funcție de specificul zonei. Uneori practica se făcea și cu cazarea elevilor și a profesorilor însoțitori la fermele agricole existente în jurul localităților. Trecând peste munca pe care trebuiau să o presteze, elevii însoțeau această activitate și cu distracția cuvenită.

„Am prins și perioadele de început de an școlar cu practica, când ne duceau la cartofi, la mere la fermele astea din împrejurul Sighișoarei, dar a fost plăcut, adică dădeam colegii cu creme, cu pastă de dinți. Era distracție...nu prea observam munca fizică.”(S.I.)

„Toamna, în septembrie, când începeam școala, clasele de gimnaziu și de liceu mergeau în practica agricolă obligatorie, cam trei săptămâni. Noi făceam această practică în zona Albești, unde era o fermă agricolă care avea diferite culturi (cartofi, morcovi, sfeclă etc.) și noi trebuia să adunăm legumele, stăteam zilnic până la ora 14 pe câmp și munceam. Elevii de liceu mergeau în practică la cules de fructe și porumb. Ei stăteau acolo cazați până terminau culesul. Era o muncă foarte grea pentru niște copii, să ducem gălețile pline cu legume și să le vărsăm în saci, să tragem după noi sacii plini, dimineața era rece, de multe ori ploua, la amiază era foarte cald...”(B.E.D.)

„Chiar dacă clopoșelul suna pentru începerea anului școlar în 15 septembrie, o perioadă de 3-4 săptămâni aveam practică agricolă, care era un fel de educație patriotică în agricultură.

Începând din clasa a Va, elevi și profesori mergeam la Ferma Seleuș, la culesul merelor, strugurilor și curățarea sfeclei de zahăr. La culesul strugurilor aveam de făcut normă cu clasa și târâiam gălețile cu struguri după noi. Mâncam cât puteam de mulți struguri, dar și ne jucam, aruncând cu boabe unii în alții. Cam zece zile eram duși la recoltarea sfeclei de zahăr, băieții scoteau sfecla cu o furcă specială, iar noi, fetele, o curățam. Grămezile erau atât de mari, încât stând în jurul lor, nu ne vedeam. Căzând bruma ne înghețau mâinile pe cuțite și pe sfecle. Colegii mai mari făceau un foc și ne mai încălzeam un pic. Cu toate acestea, la practica agricolă ne și plăcea, era o perioadă relaxantă, cântam, spuneam glume. Chiar și pe profesori îi simțeam mai apropiați, mai deschiși spre comunicare și ne povesteau întâmplări din copilăria lor sau din studenție.” (B.D.)

Cu ajutorul interviurilor încerc să creionez imaginea unei săli de clasă și a principalelor momente ale unei zile de școală. Astfel, aflăm că în fiecare sală de clasă se afla deasupra tablei un tablou de al lui Nicolae Ceaușescu alături de stema țării și însemnele specifice PCR, secera și ciocanul. De asemenea, în memoria intervievaților a rămas profund întipărit mirosul proaspăt de motorină al podelei.

Cele șase zile de școală dintr-o săptămână pentru că se mergea și sâmbăta începeau cu verificarea ținutei de școală, a cravatei și a inelului acesteia încă de la intrarea în curtea sau incinta școlii. De multe ori, elevii mergeau în două schimburi, ca urmare a numărului mare de elevi și a insuficienței sălilor de clasă.

„Școala primară și gimnazială am terminat-o la Școala Generală nr. 6, astăzi Școala Gimnazială Nicolae Iorga, din oraș de la noi. Era o școală mare, de cartier. Clasele erau numeroase, în jur de 35 de elevi și erau câte cinci sau chiar șase clase paralele. În ciclul primar făceam ore dimineața, iar în gimnaziu după masa, până târziu, încât toamna și iarna când ne întorceam acasă era întuneric. Școala era foarte strictă în acele vremuri, se purta uniforma și cravata roșie, atât fetele, cât și băieții. Când veneam la școală, un elev era de serviciu la poarta școlii și nu ne lăsa să intrăm dacă nu aveam uniforma, cravata și inelul de cravată, carnetul de note. Te întorceai după ele acasă. Apoi se intra organizat în clase.” (B.E.D.)

„Școala era șase zile pe săptămână, inclusiv sâmbăta, iar în clasele V-VIII, mai toată perioada am mers la școală după amiaza. Mergeam la Școala Generală nr. 6, orele începeau la prânz, în jurul orei 13 și țineau până la ora 18 sau 19. Uneori când mergeam seara acasă ardea un singur bec pe stradă, iar în

anii 1988-1989, minutele alocate unei ore au scăzut de la 50 la 45 minute din cauza economiei de curent. Se lua foarte des curentul și nu prea era căldură, dar pentru asta nu făceam datoria și încercam să fim elevi de treabă.” (D.G.)

„O zi de școală era la fel ca și a voastră, nu pot să zic chiar ca în zilele astea, dar la fel aveam și noi orar, la ora 8 trebuia să fim la școală, la ora 8 fix suna clopoțelul. Aveam un clopoțel efectiv, care suna în curtea școlii, iar un elev de serviciu se ocupa de lucrul acesta, iar noi trebuia să fim în fața școlii aliniați, fiecare pe clase, aveam uniformă pe atunci, frumos călcată, aveam părul prins în codițe frumoase, iar intrarea în clasă se făcea ordonat, pe rând, în funcție de clasă.” (N.F.)

„Dimineața începea cu cântarea imnului Trei culori cunosc pe lume, la prima oră de curs. Toți elevii așteptau profesorii în bănci, iar, după fiecare pauză, când intra profesorul în clasă se ridicau toți în picioare și așteptau mai întâi să salute profesorul, iar mai apoi răspundeau la salut. Țin să-ți menționez că, atunci când se termina ora putea să sune clopoțelul, dar dacă nu pleca profesorul din clasă, nu mișca nimeni din bănci până când acesta nu-și lua catalogul și nu saluta la plecare.

În pauze ieșeam fără să trebuiască să ne scoată profesorul de serviciu, ne jucam tot felul de jocuri copilărești, asta până în liceu, de abia așteptam să sărim coarda, să jucăm șotron, biciul, capra, ne părea rău că se suna de intrare. În rest, am învățat, era rușine să te duci la școală cu lecțiile neînvățate, nu pentru că te certa profesorul sau luai notă mică, ci pentru că toată clasa avea de suferit, era o adevărată întrecere între clase în ceea ce privește notele, mediile și era o mare rușine ca o clasă să fie trasă în jos de câțiva copii. Aveam și acea ajutorare dată elevilor slabi de către cei buni pentru ca să țină pasul cu clasa.” (C.V.)

„În ciclul primar, dimineața eram controlați dacă aveam batistuța, iar în fiecare zi de luni trebuia să arătăm și mâinile cu unghiile tăiate. Dacă făceam prostioare eram pedepsiți după sloganul toți pentru unul și unul pentru toți.

Din ciclul gimnazial pot să spun că, în fiecare zi, în pauza mica, de la ora 9, făceam un program de înviorare. În clasa a VII-a am făcut parte din patrula de circulație a școlii. Eram îmbrăcați în echipament de circulație și pe rând eram un fel de agenți de circulație și stăteam la trecerea de pietoni de la școală și eram atenți la traversare. La noi la școală, Școala Albești, era o tradiție cu creșterea viermilor de mătase și eram obligați să ducem frunze de dud și să-i îngrijim. De asemenea, trebuia să ducem sticle, borcane, maculatură și plante medicinale. Eram, astfel, responsabilizați” (B.A.)

Disciplinele de curs erau, în mare parte, aceleași ca și în zilele de astăzi, însă avem o mare diferență în sensul în care conținuturile făceau trimiteri spre

aspecte socialiste, care contribuiau la cultivarea în rândul tinerilor a cultului personalității. Astfel, avem poezii, cântece, dedicate partidului și conducătorului iubit, probleme la matematică și fizică cu CAP-uri, hectolitri de lapte, vaci, tractoare, suprafețe de pășune și altele, la istorie se pune accent pe glorificarea diferitelor aspecte ale istoriei naționale, ceea ce, spun unii, a contribuit la creșterea sentimentului de patriotism, dar și anumite aspecte care erau lăsate în afara istoriei, sau chiar falsificate.

De asemenea, lipsește religia ca disciplină de studiu, întrucât comuniștii se declarau atei, iar la liceu avem materii care abordau economia politică, socialismul, etc.

La clasele gimnaziale se făceau ore de lucru manual, în timpul cărora fetele învățau practic să coase, să tricoteze, să croșeteze, să croiască, iar băieții lucrau în ateliere cu trusele de traforaj sau pirogravură. De asemenea, se pune accent pe participarea elevilor la diferite cercuri sau cluburi, specifice disciplinelor de studiu.

În privința manualelor, de menționat este faptul că prima pagină era rezervată imaginii tovarășului Nicolae Ceaușescu.

„Despre materiile pe care le studiam, studiam aproximativ aceleași materii pe care le studiați și voi astăzi, diferența este că noi nu studiam religia, în schimb în clasa a VIII-a, noi studiam constituția. Constituția, o materie care avea ca obiect de studiu legile statului comunist de la vremea respectivă. Deși nu existau discipline opționale, aveam așa numitele cercuri, se organizau cercurile de lectură, de matematică, cercul de lucru manual, la care eram înscriși de către profesori în funcție de abilitățile pe care le manifestam fiecare dintre noi.” (T.I.)

„...aceleași ca și acum, cu mici diferențe, poate erau mai puține ca acum, nu exista educație tehnologică, informatică, în schimb ceea ce se studia și se învăța atunci, se învăța ca lumea, rămânea în mintea noastră mulți ani.” (C.V.)

Limbile străine se studiau doar din clasele gimnaziale, iar de multe ori, una dintre limbile studiate era limba rusă. La terminarea claselor gimnaziale se susținea examenul de admitere la liceu, iar promovarea acestui examen era condiționată de nota cinci. În general, profilul liceelor era industrial sau tehnic și cel vocațional (liceul pedagogic, sanitar, economic, militar sau silvic). De asemenea, liceul era structurat pe două trepte, în sensul că, la finalul clasei a X- a se mai dădea un examen, așa – numitul examen de treaptă, iar de promovarea acestuia depindea continuarea celorlalte două clase.

În privința relațiilor dintre elevi și profesori, putem spune că în memoria celor intervievați a rămas întipărit respectul deosebit pentru profesor și școală, atât din partea elevilor, cât și din partea părinților. Relațiile au fost diferite, dar și

marcate, la fel ca și astăzi, de personalitatea cadrului didactic, de tactul pedagogic și de dragostea acestuia de a lucra cu copiii.

În general, în perioada comunistă, întâlneam foarte multă autoritate, severitate și rigiditate, iar violența fizică (datul în palmă cu liniarul, statul în genunchi, trasul de urechi, etc.) și cea psihică (jigniri, evidențierea negativă în fața clasei sau a întregii școli), era deseori prezentă și considerată chiar o normalitate a perioadei.

„Eu sunt fiică de dascăl și, în ciuda acestui fapt, pe vremea când eram elevă, îmi vedeam dascălii ca pe niște supraomeni, ca și cum erau privați de preocupările oamenilor de rând, să spun așa. Dascălii în vremea aceea erau autoritari, erau serioși, zâmbeau foarte puțin, chiar rigizi, aș putea spune mult prea rigizi dacă e să-i raportăm la prezent, exigenți, foarte exigenți. În vremea copilăriei mele, copiii erau timizi, mult mai timizi, mai inhibați cu alții, mai temători, astfel relația dintre profesor și elev era una bazată exclusiv pe respect aș putea spune, autoritatea profesorului asupra elevului era de netăgăduit, niciun elev nu se abătea de la regulile stricte impuse, iar în caz contrar pedepsele erau destul de aspre, inclusiv pedepsele fizice. Educația deținea un loc extrem de important în societate în vremea respectivă, datoria noastră a elevilor era să învățăm, să obținem performanțe, iar profesorul era extrem de respectat în societate, reprezenta pilonul fundamental al societății, prețuit atât de părinți, cât și de elevi.” (T.I.)

„Semănau cu cele construite astăzi între profesori și elevi...unele democratice, altele autoritare. Cred că depinde mult de omul de la catedră. Înainte de a-și preda materia, înainte de-a scrie lecția pe tablă, un cadru didactic trebuie să-și cunoască copiii și să-și accesibilizeze conținuturile. Să știi că am avut profesori cu care am construit relații armonioase, dar și profesori de care nu m-am apropiat foarte mult.” (D.C.)

„Când am fost în școala gimnazială nici nu am știut unde era cancelaria profesorilor pentru că nu aveam ce căuta acolo, acolo mergea eventual șeful clasei dacă era nevoie de ceva sau era chemat, dar și acela foarte rar, iar în liceu când auzai că ești chemat la cancelarie însemna că nu e de bine, ai făcut ceva și te așteaptă o ceartă. Nici părinții noștri nu știau unde e cancelaria școlii. Nu se lua legătura cu profesorul decât la ședințele cu părinții sau dacă profesorii aveau vreo problemă, anunțau părinții și veneau la școală. Deci, era un mare respect.”(C.V.)

„Copiii ascultau de profesori, cum se zice, aveau cei șapte ani de acasă și nu erau obraznici, îți era mai mare dragul să mergi la școală.”(D.D.)

Copilăria este cel mai frumos cadou pe care ni-l dă viața, spunea actorul Horațiu Mălăele, iar perioada școlii este cea care a rămas profund întipărită în

memoria tuturor celor intervievați, martori ai perioadei comuniste, copiii de ieri, adulții de azi.

**EINBLICKE IN DAS SCHULERSLEBEN WÄHREND DER
KOMMUNISTISCHEN ZEIT
(Zusammenfassung)**

In der kommunistischen Ära war das Lehramt sehr stark politisiert, so dass die Kinder schon ab dem Kindergarten in Massenorganisationen eingeschlossen wurden, so z.B. die sog. Heimatsfalken, danach die Pioniere oder sogar die Jugendlichen aus der Kommunistischen Jugendunion.

Der Kommunismus bedeutete die Gleichsetzung einer Gesellschaft, die vom Regiment geführt wurde.

Schlüsselwörter: Kommunismus, Pionier, das Regiment führen, Zensur.

Cuvinte cheie: comunism, pionier, aplicarea regulamentului, cenzură.